

3. Judgment of the European Court of Justice in case Flaminio Costa v. E.N.E.L. of 15 July 1964, court case No. 6/64. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61964CJ0006>. (date of application 30.03.2023)
4. Kruegel, S. (2019). The informed consent as legal and ethical basis of research data production. FORS Guide No. 05, Version 1.0. Lausanne: Swiss Centre of Expertise in the Social Sciences FORS. URL: <https://forscenter.ch/fors-guides/fg-2019-00005/> (date of application 30.03.2023)
5. Maritsch, F., Cil, I., McKinnon, C. et al. Data privacy protection in scientific publications: process implementation at a pharmaceutical company. BMC Med Ethics 23, 65 (2022). URL: <https://doi.org/10.1186/s12910-022-00804-w> (date of application 30.03.2023)
6. Oleksandr O Bryhinets, Ivo Svoboda, Oksana R Shevchuk, Yevgen V Kotukh, Valentyna Yu Radich Public value management and new public governance as modern approaches to the development of public administration Revista San Gregorio T. 1, № 42
7. Kühling, Jürgen/Martini, Mario et al., Die Datenschutz-Grundverordnung und das nationale Recht, Münster 2016.
8. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#n23> (дата звернення 01.04.2023)

УДК 347

Бус К. І.

*аспірант третього року навчання
кафедри цивільного права і процесу,
юридичний факультет,
Західноукраїнський національний
університет*

МІСЦЕ КОНВАЛІДАЦІЇ НЕДІЙСНИХ ПРАВОЧИНІВ У «ПЕРЕХІДНІЙ ЮСТИЦІЇ»

Ставлячи на перше місце права та інтереси людини та громадянина у співвідношенні до питань національної безпеки в умовах війни, прерогативою демократичної, правової та суверенної держави є розроблення механізмів захисту та забезпечення належного існування, в тому числі, приватно-правових відносин, урегульованих у відповідності до вимог чинного законодавства України.

Наведеному твердженню кореспондують положення Закону України «Про правовий режим воєнного стану», прийнятого 12.05.2015 р. за №389-УІІ, у відповідності до якого на органи державної виконавчої влади покладено обов'язок, серед іншого, щодо забезпечення дії Конституції України та законів України, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян [1].

Як відомо, Указом Президента України від 24.02.2022 р. № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», затвердженим Законом України від 24.02.2022 р. №2102-IX, у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України, на підставі пропозиції Ради національної безпеки і оборони України, відповідно до пункту 20 частини першої статті 106 Конституції України, Закону України «Про правовий режим воєнного стану» в Україні введено воєнний стан із 05 години 30 хвилин 24.02.2022 строком на 30 діб [2], який в подальшому продовжувався відповідними Указами Президента України.

У таких реаліях неабиякого значення має «перехідна юстиція» або ж законодавча регламентація комплексу заходів, спрямованих на подолання наслідків збройної агресії російської федерації з метою відновлення прав та інтересів громадян України.

«Перехідна юстиція» включає в себе, в тому числі, визнання (конвалідацію) правочинів, вчинених українськими громадянами на тимчасово окупованих територіях, та спрямована на розроблення системи органів державної влади та нормативно-правового регулювання даного питання.

Як відомо, профільними органами державної влади був розроблений Проект Закону України «Про засади державної політики перехідного періоду» [3].

Зі змісту Проекту вбачається, що механізм конвалідації у розумінні «перехідної юстиції» покликаний «зцілити» такі юридичні конструкції, як правочини, державна реєстрація актів цивільного стану, визнання здобутих кваліфікацій, результатів та періодів навчання на тимчасово окупованих територіях [3].

Станом на сьогоднішній день даний Проект відкликаний з розгляду та, послідовно, не прийнятий Верховною Радою України.

І якщо слідувати змісту Висновку Головного науково-експертного управління, положення ч. 1 ст. 13 Проекту не дозволяють конвалідацію правочинів, які визнаються нікчемними на підставі цього Закону (ч. 12 ст. 5 цього Проекту), що зумовлює труднощі у з'ясуванні переліку правочинів, для яких можлива конвалідація [3].

Слід вважати, що такі труднощі пов'язані з розумінням переліку правочинів у співставленні з умовами дійсності, зазначеними у ст. 203 Цивільного кодексу України [5] з врахуванням специфіки поняття «перехідний період».

Відповідно до положень Листа Президента Нотаріальної палати України, адресованого Віце-прем'єр-міністра України - Міністру з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України за №3/5 від 22.01.2021 р., за загальним правилом конвалідації підлягає лише правочин, який відповідає іншим умовам дійсності, передбаченим ст. 203 Цивільного кодексу України [4].

При цьому, на думку авторів вказаного вище Листа, повинні бути враховані положення статей 231, 233 Цивільного кодексу України, які передбачають правові наслідки правочинів, вчинених під впливом насильства та/або тяжких обставин [4].

То ж саме дихотомічна пара «умови дійсності правочину» та «перехідний період» у розумінні «перехідної юстиції» є передумовою для тлумачення, які правочини можливо буде конвалідувати, а які ні.

Так чи інакше, «зцілення» недійсних правочинів у перехідний період потребує чіткої, визначеної та нормативно регламентованої процедури за участі органів нотаріату України, органів судової влади України, органу виконавчої влади, що здійснює повноваження у сфері реінтеграції та реалізації державної політики перехідного періоду.

Доцільним є розроблення і в подальшому ухвалення Закону України «Про конвалідацію недійсних правочинів у перехідний період», а також підзаконних актів, прийнятих у відповідності до вказаного Закону, що пов'язані з деякими питаннями застосування конвалідації недійсних правочинів у перехідний період – «Процедура конвалідації недійсних правочинів у перехідний період», «Деякі питання конвалідації недійсних правочинів у перехідний період».

Загалом специфіка правовідносин може передбачати, для прикладу: наявність в органі виконавчої влади з питань конвалідації недійсних правочинів повноважень щодо перевірки осіб на предмет вчинення певного правочину (як-от, дієздатність особи на момент вчинення правочину, дійсне волевиявлення особи та усвідомлення такою особою вчинюваних дій, фактор наявності або відсутності насильства чи тяжких обставин, безпосередньо факт вчинення правочину та юридичні наслідки вчинення такого правочину). Як результат, складення висновку відповідності правочину нормам чинного законодавства України, після чого нотаріальне посвідчення відповідного правочину. Такі висновки могли б складала невід'ємну доказову базу при «зціленні» недійсного правочину в судовому порядку.

Отже, оскільки конвалідація недійсних правочинів за своєю соціальною спрямованістю покликана захищати та гарантувати інтереси добросовісних учасників обороту, які внаслідок різних причин позбавлені можливості отримати захист іншими законними способами [4], постає необхідність реформування сучасного українського законодавства у векторі розроблення та впровадження «перехідної юстиції».

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 травня 2015 року № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 10.04.2023 р.)
2. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> (дата звернення: 10.04.2023 р.)
3. Проект Закону про засади державної політики перехідного періоду. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72625 (дата звернення: 10.04.2023 р.)
4. Лист Президента Нотаріальної палати України, адресований Віце-прем'єр-міністру України - Міністру з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України Резнікову О.Ю. за №3/5 від 22.01.2021 р.

URL: <https://npu.ua/wp-content/uploads/2021/01/proekt-deokup.pdf> (дата звернення: 10.04.2023 р.)

5. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 10.04.2023 р.)

УДК 378(477)

Верба С. Ю.

*старший лаборант кафедри теорії та історії держави і права, здобувач,
Західноукраїнський національний
університет*

НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ УНІВЕРСИТЕТУ В СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ НА 2022 – 2032 РОКИ

Інтеграція освіти і науки є основою функціонування закладу вищої освіти (далі - ЗВО), насамперед університету. Тому не випадково в системі трансформацій у вищій освіті України значна увага відводиться науковій складові діяльності ЗВО.

Наукова діяльність ЗВО України регулюється не лише чинним законодавством, зокрема, Законом України «Про вищу освіту» і Законом України «Про наукову і науково-технічну діяльність», але й системою підзаконних актів, які конкретизують сутність та механізми виконання базового законодавства. З останніх виділимо Стратегію розвитку вищої освіти в Україні на 2022 - 2023 роки (далі - Стратегія), схвалену розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2022 р. № 286-р. Цей документ у форматі проекту пройшов тривалий шлях створення та експертно-громадського обговорення, первинно був розрахований на період 2021 - 2031 рр., але затверджений лише на початку 2022 року. Необхідно врахувати той факт, що акт набув чинності усього за день до початку війни Росії проти України. Тому відображені в ньому загальні та специфічні завдання функціонування ЗВО повинні розглядатися з проекцією на сучасні реалії воєнного часу, в якому продовжує працювати і розвиватися освіта і наука.

Стратегія стала першим спеціальним документом стратегічного характеру в історії вищої освіти України. До цього можна згадати хіба що Національну стратегію розвитку освіти на період до 2021 року, яка, серед іншого, містила завдання розвитку та модернізації системи вищої освіти. Утім Стратегія є оригінальним документом такого виду. Вона, по-перше, так чи інакше підводить підсумки під важливим і тривалим етапом реформування системи вищої освіти в рамках т. зв. «Болонського процесу», по-друге, чи не вперше окреслює окрему стратегічну лінію і прогнозування розвитку системи вищої освіти на довгостроковий період, і, по-третє, спрямована на виконання Україною критеріїв набуття членства в ЄС.